

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 24 maja 2023 r.

Pozycja 48

POSTANOWIENIE z dnia 9 maja 2023 r. Sygn. akt SK 20/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Justyn Piskorski – przewodniczący
Piotr Pszczółkowski – sprawozdawca
Bartłomiej Sochański
Jakub Stelina
Wojciech Sych,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 maja 2023 r., skargi konstytucyjnej spółki [...] sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w K. o zbadanie zgodności:

art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575) „w zakresie, w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia (nie przewiduje możliwości zaskarżenia) postanowienia oddalającego zgłoszony w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (od opłaty od apelacji) rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd odwoławczy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 23 grudnia 2020 r. (data wpływu: 5 stycznia 2021 r.) [...] sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w K. (dalej: skarżąca) wniosła o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny, że art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575; obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) „w zakresie, w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia (nie przewiduje możliwości zaskarżenia) postanowienia oddalającego zgłoszony w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (od opłaty od apelacji) rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd odwoławczy”, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

1.1. Sprawa, na kanwie której skarżąca wniosła do Trybunału skargę konstytucyjną, toczyła się w związku z wyrokiem Sądu Okręgowego w K. (sądu pierwszej instancji), nakazującym skarżącej przekazanie do masy upadłości innej spółki będącej w stanie upadłości nieruchomości wskazanej w sentencji wyroku. Skarżąca wniosła apelację od tego wyroku, jednocześnie składając wniosek o zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości. Sąd odwoławczy – Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z 2 lipca 2020 r. częściowo uwzględnił wniosek, zwalniając skarżącą od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od apelacji powyżej 100 000 zł. W pozostałym zakresie wniosek został oddalony, a skarżąca została wezwana do uiszczenia opłaty sądowej od apelacji w kwocie 100 000 zł w terminie tygodniowym od dnia otrzymania wezwania pod rygorem odrzucenia apelacji. Natomiast postanowieniem z 21 sierpnia 2020 r., doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 29 września 2020 r., Sąd Apelacyjny w K. odrzucił wniosek skarżącej o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia o częściowej odmowie zwolnienia od kosztów sądowych oraz jej ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Ostatecznie postanowieniem z 26 października 2020 r. sąd odwoławczy odrzucił apelację skarżącą jako nieopłaconą. Wskazał w uzasadnieniu postanowienia, że „[p]ozwana spółka została zobowiązana do uiszczenia 60,4% należnej opłaty sądowej od apelacji, ponieważ leży to w jej możliwościach finansowych, biorąc pod uwagę skalę osiągniętych przez nią dochodów w latach 2018-2019 oraz posiadane przez nią aktywa”.

1.2. W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że po wejściu w życie 7 listopada 2019 r. ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469; dalej: nowela k.p.c. z 2019 r.) sąd pierwszej instancji nie dokonuje już kontroli dochowania wymagań formalnych i fiskalnych stawianych apelacji. Kontroli takiej dokonuje bezpośrednio sąd drugiej instancji, który jednocześnie rozpoznaje wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych zawarte po raz pierwszy w apelacji. Podczas rozpoznania takich wniosków sąd odwoławczy nie ma obowiązku informowania stron o posiedzeniu ani sporządzenia uzasadnienia postanowienia o (częściowej) odmowie zwolnienia od kosztów. Zniesiona została w efekcie kontrola orzeczeń podejmowanych w tym zakresie, co – zdaniem skarżącej – pozostaje w sprzeczności z zasadą państwa prawnego, która wymaga rozpoznania sprawy przez instancje odwoławcze w sposób wnikliwy i umożliwiający ocenę orzeczenia. Niezaskarżalność postanowień sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, będąca konsekwencją noweli k.p.c. z 2019 r., stanowi naruszenie prawa do sądu w zakresie standardów odpowiedniego ukształtowania procedur sądowych. Standardy te odnoszą się również do postępowań w tzw. sprawach wпадkowych (a taką sprawą jest sprawa o zwolnienie od kosztów apelacji), jeśli w toku tych postępowań sąd dokonuje władczej ingerencji w prawa podmiotowe strony. Wówczas orzeczenie sądu powinno podlegać weryfikacji zgodnie z konstytucyjną zasadą dwuinstancyjności postępowań sądowych. Tymczasem zmiany wprowadzone nowelą k.p.c. z 2019 r. prowadzą do sytuacji, w której dla strony wnoszącej apelację zawierającą wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych jedyną drogą do zaskarżenia postanowienia tego sądu o odmowie zwolnienia od kosztów jest doprowadzenie do skontrolowania prawidłowości tego postanowienia w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji z powodu braków fiskalnych. Jednakże zażalenie na odrzucenie apelacji również podlega opłacie, od której strona domaga się zwolnienia, a brak uiszczenia takiej opłaty uniemożliwi kontrolę prawidłowości postanowienia o odrzuceniu apelacji, a przez to też samego postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych wydanego przez sąd drugiej instancji możliwa jest w toku rozpatrywania zażalenia na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji, to możliwość taka będzie uzależniona od wniesienia przez stronę opłaty sądowej od zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji. Jeśli strona nie posiada środków finansowych na prowadzenie postę-

powania, jej zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji również zostanie odrzucone jako nieopłacone.

Skarżąca wskazała również, że niezaskarżalność postanowienia sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych prowadzi też do naruszenia zasady równości w zakresie korzystania z prawa do sądu, ponieważ zaskarżalność postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów uzależniona jest od etapu, na jakim jest zgłaszany taki wniosek. Powód może zgłosić taki wniosek już w pozwie, w efekcie czego jego wniosek jest rozpoznawany przez sąd pierwszej instancji, a powodowi przysługuje możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych do innego składu tego sądu na podstawie art. 394^{1a} § 1 pkt 1 k.p.c. Natomiast powstanie kosztów, które strona pozwana będzie musiała uiścić, najczęściej związane jest z wniesieniem przez nią środka zaskarżenia (apelacji) od niekorzystnego dla niej orzeczenia (wyroku) sądu pierwszej instancji. Strona pozwana nie będzie już jednak miała możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji o odmowie uwzględnienia jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zawartego w apelacji. Takie rozwiązania proceduralne stawiają w uprzywilejowanej pozycji powoda. W ocenie skarżącej, rozstrzygnięcie w sprawie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym ma identyczny charakter w obu instancjach, a każda ze stron postępowania powinna korzystać z tożsamej ochrony proceduralnej.

Zdaniem zatem skarżącej, uniemożliwienie stronie wnoszącej apelację zaskarżenia postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, stanowi nieproporcjonalne ograniczenie zasady sprawiedliwości proceduralnej. W świetle orzecznictwa trybunalskiego, w zakresie orzekania o kosztach procesu za sąd pierwszej instancji należy uznać ten sąd, który orzekał o nich po raz pierwszy. Przepisy konstytucyjne, wskazane w *petitum* skargi jako wzorce kontroli, wymagają zatem zapewnienia stronie możliwości zaskarżenia orzeczenia sądu odwoławczego dotyczącego kosztów postępowania, jeżeli sąd ten orzekał o kosztach po raz pierwszy. Do ustawodawcy należy decyzja, jaki kształt należy nadać takiemu środkowi zaskarżenia (niedewolutywnego zaskarżenia poziomego czy dewolutywnego zaskarżenia do Sądu Najwyższego).

2. Postanowieniem z 1 lutego 2022 r., sygn. Ts 3/21 (OTK ZU B/2022, poz. 53), Trybunał Konstytucyjny nadał skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

3. W piśmie z 17 marca 2022 r. (data wpływu: 17 marca 2022 r.) Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował Trybunał Konstytucyjny, że nie zgłasza udziału w niniejszym postępowaniu.

4. W piśmie z 30 września 2022 r. (data wpływu: 3 października 2022 r.) Marszałek Sejmu, działając w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawił stanowisko w sprawie oraz wniósł o orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny, że art. 394² § 1¹ k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje zaskarżenia postanowienia oddalającego zgłoszony w apelacji wniosek o zwolnienie od opłaty od apelacji, rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd odwoławczy, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78, art. 176 ust. 1 i art. 32 ust. 1 Konstytucji. Ponadto Marszałek Sejmu wniósł o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

4.1. W uzasadnieniu stanowiska Sejmu Marszałek Sejmu – odnosząc się do kwestii dopuszczalności merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej – wskazał, że źródło problemu konstytucyjnego zaistniałego na tle rozstrzygnięć wydanych w sprawie skarżącej faktycznie stanowiła treść art. 394² § 1¹ k.p.c., a konkretnie kwestia braku dopuszczalności złożenia zażalenia na rozstrzygnięcie dotyczące wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych

(opłaty od apelacji). Dlatego też skarżąca uprawniona była do wystąpienia ze skargą. Również przyjętą w skardze „zakresową” formułę zaskarżenia należało ocenić jako prawidłową, skoro przedmiotem zaskarżenia stało się pominięcie prawodawcze, polegające na zbyt wąskim, w ocenie skarżącej, określeniu zakresu zastosowania kwestionowanej normy prawnej. W katalogu ujętym w art. 394² § 1¹ k.p.c., w brzmieniu wynikającym z noweli k.p.c. z 2019 r., rzeczywiście nie zostało wymienione postanowienie oddalające zgłoszony w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (od opłaty od apelacji) rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd odwoławczy, w efekcie czego nie można złożyć zażalenia na takie postanowienie.

Marszałek Sejmu zauważył jednak, że skarżąca nie dochowała wymogów formalnych stawianych skardze konstytucyjnej w zakresie zarzutu naruszenia art. 77 ust. 2 Konstytucji. W tej części skargi argumentacja jest lakoniczna i ogranicza się do przywołania treści przepisu. Skarżąca nie sprecyzowała, na czym miałyby polegać naruszenie tego wzorca kontroli. Analogiczne mankamenty dotyczą zarzutów naruszenia art. 32 ust. 2 Konstytucji (zakaz dyskryminacji) oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji (zasada proporcjonalności), które nie zostały poparte stosownym wywoodem argumentacyjnym. Tak więc w odniesieniu do zarzutów naruszenia art. 77 ust. 2, art. 32 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji zachodzą podstawy umorzenia postępowania przed Trybunałem ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

4.2. Marszałek Sejmu nie podzielił poglądu, jakoby zmiany w przepisach procedury cywilnej dokonane na mocy noweli k.p.c. z 2019 r. stanowiły na tyle doniosłą modyfikację postępowania odwoławczego, żeby skutkowały niekonstytucyjnością zakwestionowanej przez skarżącą regulacji. Zarówno bowiem w poprzednio obowiązującym stanie prawnym, jak i obecnie postanowienia oddalające zgłoszony w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który jest rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd odwoławczy, są niezaskarżalne. Zmiana modelu postępowania międzyinstancyjnego wniosła jedynie tyle, że obecnie kontroli dochowania wymogów apelacji nie dokonuje sąd pierwszej instancji, lecz dokonuje jej wyłącznie sąd drugiej instancji.

Marszałek Sejmu zaznaczył, że po wejściu w życie noweli k.p.c. z 2019 r. postanowienie sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych nadal może być poddane kontroli na podstawie art. 380 k.p.c. Apelujący może kwestionować odmowę zwolnienia od kosztów sądowych uniemożliwiającą skuteczne złożenie apelacji, wnosząc zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji (art. 394² § 1 k.p.c.). Zażalenie to podlega rozpoznaniu przez inny skład sądu drugiej instancji, który również stosuje wówczas art. 380 k.p.c. Może zatem dojść, z inicjatywy strony, do weryfikacji zasadności odmowy zwolnienia od kosztów sądowych przez sąd właściwy do rozpoznania apelacji, przy czym efektywność takiej weryfikacji zakłada ujawnienie motywów odmowy zwolnienia od kosztów sądowych w postanowieniu odrzucającym apelację z racji jej nieopłacenia. Marszałek Sejmu, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, stwierdził, że jeżeli w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu apelacji strona zarzuca jedynie nieprawidłowość niezaskarżalnego postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, zażalenie takie w kontekście opłat sądowych należy traktować na równi z zażaleniem, którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych – a więc z tym skutkiem, że nie pobiera się od niego opłaty sądowej. Sądową kontrolę zasadności odmowy zwolnienia od kosztów sądowych na etapie wniesienia apelacji umożliwia zatem art. 380 w związku z art. 394² § 1, art. 394² § 2 i art. 397 § 3 k.p.c. Z tego względu, zdaniem Marszałka Sejmu, zarzut sformułowany przez skarżącą, dotyczący braku możliwości uruchomienia weryfikacji rozstrzygnięcia sądu odwoławczego w sprawie wniosku o zwolnienie od opłaty od apelacji, jest bezpodstawny.

Marszałek Sejmu przypomniał, że Konstytucja nie gwarantuje prawa do bezpłatnego postępowania sądowego, a zwolnienie od kosztów sądowych nie stanowi odrębnej sprawy

w rozumieniu Konstytucji, objętej gwarancjami wyrażonymi w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Orzekając o zwolnieniu od kosztów, sąd nie rozstrzyga bowiem o prawach i obowiązkach materialnoprawnych strony. Rozstrzygnięcie to ma charakter wypadkowy („służebny”) wobec postępowania merytorycznego. Marszałek Sejmu przywołał przy tym stanowisko Trybunału zajęte w wyroku z 31 marca 2009 r., sygn. SK 19/08, w którym Trybunał uznał za zgodne ze standardami prawa do sądu rozwiązanie wyłączające możliwość zaskarżenia postanowienia o odmowie zwolnienia od opłat za wniesienie skargi o wznowienie postępowania. Zdaniem Marszałka Sejmu, stanowisko to pozostaje aktualne na tle sprawy rozpoznawanej w niniejszym postępowaniu, co przemawia za stwierdzeniem zgodności zakwestionowanej regulacji z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Marszałek Sejmu przypomniał też pogląd, że, po pierwsze, art. 78 Konstytucji może odnosić się tylko do orzeczeń sądu pierwszej instancji oraz, po drugie, uprawnienia do zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji nie można wyprowadzić też z zasady dwuinstancyjnego postępowania sądowego, o której mowa w art. 176 ust. 1 Konstytucji. Przychylił się jednocześnie do stanowiska, że problemu zaskarżalności postanowienia sądu odwoławczego nie należy sytuować w płaszczyźnie prawa do zaskarżania orzeczeń pierwszoinstancyjnych, lecz należy go analizować co najwyżej z punktu widzenia zasady sprawiedliwości proceduralnej. Z tego względu zakwestionowana regulacja nie narusza – zdaniem Marszałka Sejmu – ani art. 78, ani art. 176 ust. 1 Konstytucji.

W ocenie Marszałka Sejmu, nie zasługuje ponadto na uwzględnienie zarzut dotyczący naruszenia zasady równości. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej skarżąca nie przedstawiła argumentacji, która świadczyłaby o niedopuszczalnym zróżnicowaniu sytuacji podmiotów podobnych. Skarżąca nie wykazała istnienia cechy relewantnej, nakazującej w taki sam sposób traktować – w zakresie uprawnienia do zaskarżenia rozstrzygnięć w sprawie kosztów sądowych – obie strony postępowania, tj. powoda i pozwanego. To znaczy – zdaniem Marszałka Sejmu – że nie zachodzi podobieństwo adresatów norm prawnych, co dezaktualizuje zarzut naruszenia zasady równości.

5. W piśmie z 6 kwietnia 2023 r. Prokurator Generalny przedstawił stanowisko w sprawie oraz wniósł o orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny, że art. 394² § 1¹ k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia oddalającego wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Ponadto Prokurator Generalny wniósł o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku.

5.1. Prokurator Generalny, dokonując analizy formalnej skargi konstytucyjnej, zwrócił uwagę, że postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z 21 sierpnia 2020 r., wskazane przez skarżącą jako orzeczenie ostatecznie rozstrzygające o jej wolnościach i prawach konstytucyjnych, *prima facie* nie może być za takie uznane w świetle zajętego przez Trybunał poglądu, że za rozstrzygnięcie wydane na podstawie kwestionowanego w skardze przepisu wyłączającego zaskarżalność orzeczenia nie może być uznane orzeczenie odmawiające sporządzenia uzasadnienia takiego rozstrzygnięcia. Jednocześnie jednak Prokurator Generalny zauważył, że w stanie prawnym ukształtowanym nowelą k.p.c. z 2019 r. uprzednie wystąpienie z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia postanowienia wydanego na posiedzeniu niejawnym stało się warunkiem *sine qua non* skutecznego złożenia zażalenia, a bez doręczenia postanowienia z uzasadnieniem w ogóle nie otwiera się tygodniowy termin złożenia zażalenia. Zdaniem Prokuratora Generalnego, dyrektywa *in dubio pro actione*, odczytywana jako nakaz przychylniej interpretacji na rzecz otwarcia drogi do merytorycznego rozpoznania sprawy, skłania do uznania w niniejszym postępowaniu dopuszczalności merytorycznego rozpoznania skargi

konstytucyjnej złożonej z zachowaniem trzymiesięcznego terminu liczonego od dnia doręczenia postanowienia z 21 sierpnia 2020 r. Przeszkody formalnej do merytorycznego rozpoznania tej skargi nie stanowi również to, iż postanowienie sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia skarżącej od kosztów sądowych poddano kontroli w związku z rozpoznaniem zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji.

Prokurator Generalny zwrócił jednak uwagę, że w wypadku niektórych wzorców kontroli skarżąca nie dopełniła formalnych wymogów poprawnego uzasadnienia zarzutów. Dotyczy to art. 78, art. 77 ust. 2 i art. 32 ust. 2 Konstytucji, wobec czego w tym zakresie postępowanie powinno zostać umorzone.

5.2. Prokurator Generalny, odnosząc się do kwestii merytorycznych, przypomniał, że konstytucyjny nakaz zapewnienia efektywnego prawa do zaskarżenia orzeczeń sądowych nie oznacza, że orzeczenia sądu drugiej instancji, które odrzucają środek zaskarżenia z przyczyn formalnych lub też prowadzą *de facto* do zamknięcia drogi merytorycznego rozpoznania środka zaskarżenia, muszą podlegać dalszej kontroli instancyjnej, ponieważ wykraczałoby to poza wymogi wynikające z konstytucyjnego modelu dwuinstancyjnego postępowania sądowego. Ustawodawca musi jednak uregulować postępowanie przed sądem drugiej instancji w taki sposób, aby odpowiadało ono konstytucyjnym wymogom sprawiedliwej procedury. Standardy wywodzone z konstytucyjnego prawa do sądu muszą być dochowane nie tylko w ramach tzw. postępowania głównego, dotyczącego istoty sprawy przedstawionej sądowi, ale także w ramach ewentualnych postępowań wpaddingowych, w tym postępowań dotyczących zwolnienia od kosztów sądowych. Ustawodawca musi unormować instytucję zwolnienia od kosztów sądowych w taki sposób, aby wykluczyć arbitralność rozstrzygania w tym zakresie i zapobiec powstawaniu sytuacji, w których podmioty niemające odpowiednich środków na pokrycie kosztów postępowania nie zostałyby zwolnione od tych kosztów w wyniku błędnej decyzji organów władzy sądowniczej.

W tym kontekście Prokurator Generalny stwierdził, że obecny model kontroli postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty od apelacji, wydanego przez sąd drugiej instancji, nie przewiduje możliwości uiszczenia opłaty od apelacji w wypadku nieuwzględnienia – zawartych w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu apelacji – zarzutów skierowanych przez stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów sądowych wobec niezaskarżalnego postanowienia odmawiającego takiego zwolnienia. W wypadku wykorzystania przez stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów sądowych środka dostępnego na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z zaskarżeniem postanowienia sądu drugiej instancji o odrzuceniu apelacji oraz uznania przez sąd rozpoznający taki środek zaskarżenia, że odmowa zwolnienia od kosztów sądowych była zasadna, strona nie ma już możliwości uzupełnienia braków fiskalnych apelacji. Ani wniesienie niedopuszczalnego zażalenia na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, ani złożenie – w trybie art. 380 k.p.c. – wniosku o kontrolę postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych w ramach rozpatrywania zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji nie mają wpływu na bieg terminu opłacenia apelacji. Jeżeli więc sąd drugiej instancji odmówi zwolnienia od opłaty od apelacji, a strona nie uiszcza takiej opłaty albo uiszcza ją po terminie, to strona wprawdzie będzie mogła zaskarżyć odmowę zwolnienia od kosztów sądowych na podstawie art. 380 k.p.c., składając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji, lecz w razie stwierdzenia niezasadności podniesionych argumentów jej apelacja i tak zostanie odrzucona jako nieopłacona w terminie. Tak więc poddanie kontroli odmowy zwolnienia od kosztów sądowych w trybie art. 380 k.p.c. przy okazji rozpoznawania zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji wiąże się z ryzykiem definitywnego zamknięcia drogi do rozpoznania apelacji w wypadku nieuwzględnienia zarzutów podniesionych wobec postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych.

Zdaniem Prokuratora Generalnego, wskazane uwarunkowania sprawiają, że ewentualna kontrola postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych na podstawie art. 380 k.p.c. nie może być traktowana jako skuteczna alternatywa dla środka zaskarżenia postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji. Brak możliwości zaskarżenia bezpośrednio takiego postanowienia narusza zatem prawo do sądu i prawo do dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Przedmiot i zakres zaskarżenia.

1.1. W skardze konstytucyjnej z 23 grudnia 2020 r. (data wpływu: 5 stycznia 2021 r.) [...] sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w K. (dalej: skarżąca) wniosła o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny, że art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575; obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) „w zakresie, w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia (nie przewiduje możliwości zaskarżenia) postanowienia oddalającego zgłoszony w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (od opłaty od apelacji) rozpoznawany po raz pierwszy przez sąd odwoławczy”, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

1.2. Przedmiotem zaskarżenia została uczyniona regulacja określająca zakres tzw. zaskarżenia poziomego orzeczeń sądów drugiej instancji. Art. 394² k.p.c. przewiduje w § 1, że zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji. § 1¹ tego przepisu zawiera zaś katalog innych kategorii orzeczeń sądu drugiej instancji objętych zażaleniem poziomym, mianowicie: „[z]ażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest:

- 1) odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie,
- 2) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego,
- 3) zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej,
- 4) zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,
- 5) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę,
- 6) zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka,
- 7) odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia

– z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji”.

Skarżąca zaskarżyła art. 394² § 1¹ k.p.c. w zakresie, w jakim „nie daje podstaw do zaskarżenia (nie przewiduje możliwości zaskarżenia)” określonej kategorii orzeczeń sądów drugiej instancji, tj. postanowień oddalających zgłoszone po raz pierwszy w apelacji wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych (od opłaty od apelacji). Skarżąca nie kwestionuje więc tego, co zostało wprost w tym przepisie przewidziane przez ustawodawcę, lecz kwestionuje to, czego ustawodawca w tym katalogu nie zawarł. Niemniej, niezależnie od sposobu ujęcia problemu, zarzuty konstytucyjne dotyczą wadliwego sposobu uregulowania przez ustawodawcę określonego zagadnienia, tj. zaskarżalności postanowień sądu drugiej instancji.

W swojej praktyce orzeczniczej Trybunał nie wyklucza możliwości skutecznego kwestionowania przez skarżących mankamentów przyjętej przez prawodawcę regulacji prawnej polegających na braku w niej elementów, które z konstytucyjnego punktu widzenia są

niezbędne do zapewnienia realizacji i ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Trybunał przyjmuje, że w swej kompetencji nie ma orzekania o zaniechaniach ustawodawcy polegających na niewydaniu aktu ustawodawczego, choćby obowiązek jego wydania wynikał z norm konstytucyjnych. Lecz w wypadku aktu ustawodawczego już wydanego i obowiązującego Trybunał ma kompetencję do oceny jego konstytucyjności również z punktu widzenia tego, czy w jego przepisach nie brakuje unormowań, bez których, ze względu na naturę objętej aktem regulacji, taki akt może budzić wątpliwości natury konstytucyjnej. Zarzut niekonstytucyjności może więc dotyczyć zarówno tego, co ustawodawca w danym akcie unormował, jak i tego, co w akcie pominął, choć postępując zgodnie z Konstytucją, powinien był unormować (tak np. wyrok pełnego składu z 24 października 2001 r., sygn. SK 22/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 216). Aby ustalić, czy rozwiązanie postulowane przez podmiot inicjujący postępowanie sądowokonstytucyjne stanowi pominięcie ustawodawcze podlegające ocenie Trybunału, należało odpowiedzieć na pytanie, czy materie pozostawione poza zakresem danego przepisu i materie w nim unormowane wykazują „jakościową tożsamość” (zob., spośród wielu, postanowienie z 2 grudnia 2014 r., sygn. SK 7/14, OTK ZU nr 11/A/2014, poz. 123).

W niniejszej sprawie ustawodawca niewątpliwie przewidział w przepisach k.p.c. instytucję zaskarżenia poziomego orzeczeń sądów drugiej instancji oraz określił kategorie rozstrzygnięć sądowych, które objęte są takim środkiem prawnym. Problem konstytucyjny, z jakim zwróciła się do Trybunału skarżąca, dotyczy natomiast tego, że ustawodawca nie uwzględnił w katalogu ujętym w art. 394² § 1¹ k.p.c. określonej grupy orzeczeń, jakimi są postanowienia o oddaleniu wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych wniesionych po raz pierwszy w apelacji, czym naruszył – zdaniem skarżącej – wymagania konstytucyjne wynikające z prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji), prawa do dwuinstancyjnego postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji), równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji) oraz proporcjonalności ograniczeń korzystania z konstytucyjnych wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji). W ocenie Trybunału, zachodzi niewątpliwie „jakościowa tożsamość” między materią prawną uregulowaną w art. 394² § 1¹ k.p.c. oraz materią pozostawioną poza zaskarżonym przepisem.

1.3. Trybunał, rekonstruując przedmiot i zakres badanej skargi konstytucyjnej, stwierdził, że przedmiotem zaskarżenia uczynione zostało tzw. pominięcie ustawodawcze, prowadzące – zdaniem skarżącej – do wyłączenia dopuszczalności zaskarżenia postanowień sądów odwoławczych (sądów drugiej instancji) orzekających „po raz pierwszy” w sprawie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (kosztów apelacji). Brak wyraźnego wskazania postanowień o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych złożonego po raz pierwszy przed sądem odwoławczym w katalogu ujętym w art. 394² § 1¹ k.p.c. prowadzić ma – w ocenie skarżącej – do niedopuszczalnego ograniczenia korzystania z konstytucyjnych gwarancji prawa do sądu, prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji i prawa do dwuinstancyjnej procedury sądowej, jednocześnie naruszając równość stron procesu cywilnego.

2. Ocena dopuszczalności merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej.

2.1. Przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej będącej przedmiotem niniejszego postępowania, Trybunał Konstytucyjny miał obowiązek – również na obecnym etapie postępowania sądowokonstytucyjnego – zbadać, czy skarga spełnia wszystkie wymagania formalne.

Trybunał konsekwentnie przyjmuje bowiem, że na każdym etapie postępowania wszczętego na skutek wniesienia skargi konstytucyjnej niezbędna jest kontrola tego, czy nie

zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, obligująca do umorzenia postępowania w całości lub w części. Zakończenie etapu wstępnego rozpoznania skargi i nadanie jej dalszego biegu nie wyklucza oceny formalnych warunków wniesienia skargi na kolejnych etapach postępowania. Jest tak w szczególności dlatego, że nadanie skardze biegu na etapie wstępnego rozpoznania nie oznacza konwalidacji (sanowania) jej wad formalnych (zob. np. postanowienie pełnego składu z 19 października 2021 r., sygn. SK 72/20, OTK ZU A/2021, poz. 55).

2.2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji: „Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”.

Z przywołanego przepisu Konstytucji, określającego model skargi konstytucyjnej i podstawowe przesłanki jej wniesienia, wynika, że warunkiem skorzystania z prawa do skargi konstytucyjnej do Trybunału jest uzyskanie rozstrzygnięcia (orzeczenia lub decyzji), w którym sąd lub organ administracji orzekłby ostatecznie o określonych w Konstytucji prawach, wolnościach lub obowiązkach skarżącego. Dlatego też ustawodawca wyraźnie wskazał w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), że skarga konstytucyjna może być wniesiona dopiero „po wyczerpaniu drogi prawnej” (o ile droga ta jest przewidziana) w ciągu 3 miesięcy, licząc od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku sądowego, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Przesłanka „wyczerpania drogi prawnej” i uzyskania „ostatecznego orzeczenia” o prawach, wolnościach lub obowiązkach określonych w Konstytucji ma w postępowaniu sądowokonstytucyjnym znaczenie autonomiczne w stosunku do konkretnych rozwiązań procesowych przyjętych na gruncie procedur cywilnej, karnej czy sądownoadministracyjnej. Trybunał wyjaśniał wielokrotnie, że omawiany wymóg formalny oznacza, iż „skarga może być złożona dopiero wówczas, gdy [skarżący] nie dysponuje (...) już żadną proceduralną możliwością dalszego postępowania przed sądem lub organem administracji publicznej. Trybunał Konstytucyjny może bowiem rozpoznawać skargę dopiero po wyczerpaniu wszystkich procedur pozwalających na rozstrzygnięcie sprawy, które mogą zostać uruchomione przez samego skarżącego. Z tego względu przez wyczerpanie drogi prawnej, o którym mowa w art. 77 ust. 1 [u.o.t.p.TK], należy rozumieć, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, konieczność skorzystania przez skarżącego ze wszystkich środków prawnych, które przysługują mu w toku instancji i umożliwiają merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy (...). Wymóg ten warunkowany jest subsydiarnym – wobec innych środków służących ochronie praw i wolności konstytucyjnych – charakterem skargi konstytucyjnej” (postanowienie z 9 lutego 2022 r., sygn. SK 17/21, OTK ZU A/2022, poz. 12, wraz przywołanymi judykatami). Trybunał zaznaczał też, że „obowiązek wyczerpania drogi prawnej nie pozwala przy tym na skuteczne wniesienie skargi konstytucyjnej, gdy wyrok, decyzja lub inne rozstrzygnięcie stały się prawomocne bądź ostateczne dlatego, że zainteresowany nie wykorzystał możliwości (albo wykorzystał niewłaściwie możliwość) wyczerpania całego dostępnego toku instancji w postępowaniu administracyjnym czy sądowym” (postanowienie z 26 listopada 2015 r., sygn. SK 8/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 182 – pogląd ten zachowuje aktualność na gruncie przepisów u.o.t.p.TK).

2.3. Skarżąca wskazała – jako orzeczenie rozstrzygające w sposób ostateczny o jej konstytucyjnych prawach i wolnościach – postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z 21 sierpnia 2020 r. Jak stwierdziła, „[p]ostanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 21 sierpnia 2020 r. o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia, jako postanowienie sądu drugiej

instancji ma charakter ostateczny, a skarżąca wyczerpała przysługujące jej środki zaskarżenia” (uzasadnienie skargi, s. 4).

Trybunał postanowił zbadać, czy orzeczenie to rzeczywiście w sposób ostateczny rozstrzygnęło o prawach i wolnościach, których naruszenie skarżąca podnosi (tj. prawo do sądu, prawo do zaskarżenia i prawo do dwuinstancyjnego postępowania sądowego), a więc czy skarżąca wyczerpała drogę prawną w rozumieniu art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

2.3.1. Trybunał przypomniał, że rozpoznawana w niniejszym postępowaniu skarga konstytucyjna została wniesiona przez spółkę, będącą stroną pozwaną w procesie cywilnym, w związku z częściową odmową uwzględnienia przez sąd odwoławczy (sąd drugiej instancji w sprawie głównej) wniesionego przez nią wraz z apelacją wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (kosztów apelacji).

Postanowieniem z 2 lipca 2020 r. Sąd Apelacyjny w K. zwolnił skarżącą od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od apelacji powyżej 100 000 zł, jednocześnie oddalając jej wniosek o zwolnienie od kosztów w pozostałym zakresie. Skarżąca wniosła o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia, lecz jej żądanie zostało odrzucone przez Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z 21 sierpnia 2020 r., w którym sąd ten odrzucił również jej ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

Skarżąca nie uiściła opłaty sądowej od apelacji w wysokości i w terminie, jakie zostały ustalone w postanowieniu z 2 lipca 2020 r., w efekcie czego postanowieniem z 26 października 2020 r. Sąd Apelacyjny w K. odrzucił jej apelację. W uzasadnieniu postanowienia z 26 października 2020 r. sąd wyraźnie wskazał, że przesłanką odrzucenia apelacji było nieuiszczenie opłaty sądowej. Odniósł się jednocześnie do postanowień z 2 lipca 2020 r. i 21 sierpnia 2020 r., przytaczając argumenty, jakie przemawiały za uwzględnieniem wniosku skarżącej o zwolnienie od kosztów sądowych jedynie w części (tj. zwolnienia w zakresie opłaty sądowej od apelacji powyżej 100 000 zł) oraz za odrzuceniem ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów (ze względu na niewskazanie nowych okoliczności w sprawie).

2.3.2. Trybunał zwrócił uwagę, że postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z 21 sierpnia 2020 r. – wskazane przez skarżącą jako ostateczne orzeczenie rozstrzygające o jej konstytucyjnych prawach i wolnościach – odnosiło się do jej wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia o częściowym nieuwzględnieniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (kosztów apelacji). Tymczasem, jak wynika z uzasadnienia skargi konstytucyjnej, skarżąca kwestionuje brak możliwości zaskarżenia postanowienia o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, a nie brak obowiązku jego uzasadnienia. Tak więc, zdaniem Trybunału, wskazane orzeczenie nie rozstrzygało o wolnościach i prawach konstytucyjnych, których naruszenie skarżąca podnosi w skardze, a zatem nie stanowiło ostatecznego rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK (por. postanowienie z 9 czerwca 2021 r., sygn. Ts 163/20, OTK ZU B/2021, poz. 141).

2.3.3. O odmowie uwzględnienia w całości wniosku skarżącej o zwolnienie od kosztów sądowych (kosztów apelacji) Sąd Apelacyjny w K. orzekł w postanowieniu z 2 lipca 2020 r., które zostało doręczone skarżącej 16 lipca 2020 r. Skarżąca nie wniosła od tego postanowienia zażalenia, lecz tylko zażądała sporządzenia i doręczenia jego uzasadnienia.

Tymczasem – jak wynika z praktyki orzeczniczej ustalonej postanowieniem pełnego składu Trybunału z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13 (OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35) – aby umożliwić Trybunałowi zbadanie zgodności z Konstytucją przepisów zamykających drogę sądową lub wykluczających dopuszczalność wniesienia do sądu określonego środka prawnego, konieczne jest uprzednie uzyskanie orzeczenia o odrzuceniu niedopuszczalnego z mocy prawa środka. Dopiero dysponując takim orzeczeniem, skarżący mogą dochodzić stwierdzenia naruszenia prawa do sądu. Pogląd wyrażony w przywołanym orzeczeniu Trybunału stanowi, co do zasady – zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* u.o.t.p.TK – wiążącą dyrektywę interpretacyjną dla kolejnych składów orzekających do chwili zmiany stanu prawnego lub

do momentu odstąpienia od tego poglądu przez Trybunał w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie.

Przenosząc powyższe ustalenia na grunt niniejszego postępowania, Trybunał stwierdził, że niepodjęcie przez skarżącą próby zaskarżenia postanowienia w sprawie zwolnienia od kosztów sądowych oznacza, że nie uzyskała ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego jej prawa określone w *petitum* skargi konstytucyjnej, co uniemożliwia Trybunałowi merytoryczne rozpoznanie tej skargi (por. postanowienie TK z 27 stycznia 2022 r., sygn. Ts 246/21, OTK ZU B/2023, poz. 39, utrzymane w mocy postanowieniem TK z 14 grudnia 2022 r., sygn. Ts 246/21, OTK ZU B/2023, poz. 40).

2.3.4. Trybunał zauważył ponadto, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, „[a]pelant może kwestionować odmowę zwolnienia od kosztów sądowych uniemożliwiającą skuteczne złożenie apelacji wnosząc zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji (art. 394² § 1 k.p.c.). Zażalenie to *de lege lata* podlega rozpoznaniu przez inny skład sądu drugiej instancji i nie jest ograniczone do spraw kasacyjnych (por. art. 394¹ § 2 k.p.c. w dawnym brzmieniu). Rozpoznając je sąd drugiej instancji stosuje również art. 380 k.p.c. (art. 394² § 2 w związku z art. 397 § 3 k.p.c.). Finalnie zatem, z inicjatywy skarżącego, może dojść do weryfikacji zasadności odmowy zwolnienia od kosztów sądowych przez właściwy do rozpoznania apelacji sąd *ad quem*. Dodać trzeba, że efektywność tej weryfikacji zakłada ujawnienie motywów odmowy zwolnienia od kosztów sądowych w postanowieniu odrzucającym apelację z racji jej nieopłacenia (por. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2018 r., I PZ 4/18, OSNP 2019, nr 2, poz. 17). Jeżeli zażalenie na postanowienie o odrzuceniu środka zaskarżenia zarzuca wyłącznie nieprawidłowość niezaskarżalnego postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, zażalenie takie należy traktować w kontekście opłat sądowych na równi z zażaleniem, którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych (art. 95 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c.), z tym skutkiem, że od zażalenia tego nie pobiera się opłaty sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2020 r., I CZ 7/20, niepubl. i powołane tam dalsze orzecznictwo)” – (uchwała SN z 18 lutego 2021 r., sygn. akt III CZP 14/20, źródło: www.sn.pl).

Tak więc, chociaż po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469) ustawodawca w dalszym ciągu nie przewidział możliwości odrębnego zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, „[p]ostanowienie takie nadal może być jednak poddane kontroli na podstawie art. 380 k.p.c., przy czym w obecnym stanie prawnym weryfikacja ta jest możliwa także na etapie składania apelacji, jeżeli odmowa zwolnienia od kosztów sądowych zamyka drogę do jej skutecznego wniesienia” (uchwała SN o sygn. akt III CZP 14/20; zob. też postanowienie TK z 17 listopada 2021 r., sygn. Ts 121/21, OTK ZU B/2022, poz. 40).

Z powyższych względów wniesienie przez skarżącą skargi konstytucyjnej bez wcześniejszego wyczerpania, przewidzianej w art. 394² § 1 k.p.c., możliwości zaskarżenia postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. z 26 października 2020 r. o odrzuceniu apelacji jako nieopłaconej, było – zdaniem Trybunału – przedwczesne, ponieważ skarżąca nie wyczerpała drogi prawnej.

2.4. Z uwagi na powyższe ustalenia Trybunał, działając na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, umorzył niniejsze postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.